

Stockholms universitet
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria
Fördjupningskurs i litteraturvetenskap
Valfri kurs (5 poäng)

Svenskt 1700-tal

Kursen avser att bredda och fördjupa de studerandes kunskaper om framför allt frihetstidens och den gustavianska tidens litteratur. Tonvikten ligger på aspekter som ej belysts under grundkursen, men som fortfarande är kopplade till frågan om framväxten av ett svenskt litteraturspråk och en svensk nationallitteratur. Kursen omfattar ca. 2.000 sidor.

Referenslitteratur

Dalin, A.F.: *Ordbok öfver svenska språket 1850–1853* (nytryck 1964)

Larsson, V & Hellquist, M: *Ordbok till Fredmans epistlar* (1967)

Ordbok över svenska språket (SAOB)

Allmänt (läses översiktligt)

Breitholtz, Lennart: "Ur den litterära terminologins historia. Sammansättningar med skald",
Studier i frihetstidens litteratur (1956) s. 64–89

Den Svenska Litteraturen II, red. Lars Lönnroth & Sven Delblanc (1988), s. 9–186

Ekman, Rolf: *Estetikens historia från 1700-talets början till och med Goethe* (1963), kap.
Sjuttonhundratalet i Sverige, s. 160–198

Hansson, Stina, *Svensk brevskrivning* (1988)

Hillman, Rolf: *Svensk prosastil under 1700-talet. Dalin – Linné – Gustaviansk talekonst*
(1970)

Sahlin, Gunnar: *Författarrollens förändring och det litterära systemet 1770–1785* (1989) s.
15–96, 185–212, 230–242

Teater

Bellman, Carl Michael: "Lustspel den 17 juli 1790, blandadt med sång", *Samlade skrifter* 6, s.
109–161; kommentarer s. 117–136

Hallman, Carl Israel, "Skeppar Rolf" [i Lange, Sven & Röhl, Magnus: *Furstligt och folkligt. Om Gyllenborgs Birger Jarl och Hallmans Skeppar Rolf* (1986); se även Röhl's uppsats om Hallman]

Kellgren, Johan Henrik, *Gustaf Wasa, Sveriges litteratur IV*, s. 29–71

Gyllenborg, C.: *Svenska sprätthöken*, utg. Lennart Breitholtz i Svenska litteratursällskapets klassikerutgåvor (1959)/ Modée, R.G.: *Fru Rangsiuk*, utg. Per Erik Wahlund i Svenska litteratursällskapets klassikerutgåvor (1961)

Delblanc, Sven: *Ära och minne. Studier kring ett motivkomplex i 1700-talets litteratur* (1965), s. 171–186

Skuncke, Marie-Christine: "Körsbär och krigspropaganda. Bellmans Lust-spel den 17 juli 1790", *Läskonst, skrivkonst, diktkonst. Till Thure Stenström 12 april 1987* (1987)

Warburg, Kurt, *Det svenska lustspelet under frihetstiden. En litteraturhistorisk studie* (1876) [i anslutning till läst verk]

Prosaberättelse

Dalin, Olof: Valfritt stycke ur *Sagan om hästen och annan Dalinprosa*, utg. Sven G. Hansson (1977)

Leopold, Carl Gustaf af: "Fragment af Koglus krönika" och "Ängen. Färgorna" [stencil]

Wallenberg, Jacob: *Min son på galejan* [flera utgåvor finnes]

Afzelius, Nils: "Min son på galejan och den komiska resebeskrivningen", *Samlaren* 1924

Stålmärck, Torkel: *Johan Mörck. Studier kring våra äldsta romaner* (1974), kap. IV "Ur romanens formvärld", s. 210–241

Vältalighet

Höpken, Anders Johan von, "Äreminne över Carl Gustaf Tessin", i Hillman, Rolf: *Akademisk vältalighet från 1700-talet Anders Johan von Höpken och Magnus Lehnberg* (1957) s. 1–54

Kellgren, Johan Henric, "Åminnelsetal öfver Rådmanen i Stockholm Herr Johan Wellander", *Samlade skrifter* 5:1, s. 3–34

Lehnberg, Magnus, "Äreminne öfwer Birger Jarl", i Hillman, Rolf: *Akademisk vältalighet från 1700-talet Anders Johan von Höpken och Magnus Lehnberg* (1957), s. 55–133

Burman, Carina: *Vältalaren Johan Henric Kellgren* (1989), s. 131–147

Delblanc, Sven: *Ära och minne. Studier kring ett motivkomplex i 1700-talets litteratur* (1965), s. 206–212, 217–248

Från tillfällesdikt till versepik

Tillfällesdikt

Bellman, Carl Michael: Några tillfällesdikter ur *Samlade skrifter*

Nordenflycht, Hedvig Charlotte: Några tillfällesdikter ur *Samlade skrifter*

Några tillfällesdikter i urval [stencil]

Andlig visa och psalm

"Hur ljufligt är med Tig, min JEsu wandra", ur *Moses och lambsens wisor* (1717) [stencil]

"Wårt hjerta är wäl ringa", ur *Sions sånger* (1743) [stencil]

Epigram

Frese, Jacob: "Öfwerskrifter", *Sveriges litteratur* II, s. 277

Lenngren, Anna-Maria: "Epigram" [två] *Sveriges litteratur* IV, s. 167

Fabel

Gyllenberg Gustaf Fredrik: Några fabler i *Svenska texter 3. Berättande dikt från 1700-talet*, utg. Rolf Hallman (1959)

Saga

Leopold, Carl Gustaf af: "Eglé och Annett", *Svenska texter 3*

Pastoral

Creutz, Gustaf Philip: "Elegi", *Sveriges litteratur III*, s. 156–158

Hallman, Carl Israel: "Elegi eller Sorgeqväde öfver den afdankade Plymen", *Samlade skrifter* (1853) [stencil]

Satir

Triewald, Samuel: "Om dem, som inbilla sig vara Poeter", "SATYRE emot våra Dumma Poeter", *Sveriges litteratur II*, s. 260–272

Gyllenberg, Gustaf Fredrik: "Satire över mina vänner" [stencil]

Ode

Gyllenberg, Gustaf Fredrik: "Människans elände", *Sveriges litteratur III*, s. 206–215

Leopold; Carl Gustaf af: "Ode vid Kronprinsens födelse", *Samlade skrifter I*, s. 149 ff

Epos

Creutz, Gustaf Philip, "Daphne", *Sveriges litteratur III*, s. 166–169

Nordenflycht, Hedvig Charlotta: "Tåget över Bält", *Samlade skrifter 3:1*, s. 34–45; kommentarer 3:2, s. 559–568

Skjöldebrand, A.F.: "Gustaviade", första sången [stencil]

Exempel på "nya genrer"

Lidner, Bengt: "Yttersta domen. Skalldstycke. (Fragment.)", *Samlade skrifter II*, s. 419–432

Oxenstierna, Gabriel: Första sången i *Dagens stunder, Poeme i 4 sånger*, utg. H. Frykenstedt (1962)

Thorild, Thomas: "Hildur" I-III, "Scene", *Samlade skrifter I*, s.88–93, 203; se även kommentarer till Hildurdiktarna i *Samlade skrifter VII*, s. 217–224

Belfrage, Sixten: *Stilistiska studier över sammansättningarna i 1700-talets svenska litteratur* (1920), kap. 8

Belfrage, Sixten: *Gustavianska dikter i stilhistorisk belysning* (1950), avsnittet "Hymn ur Yttersta domen"

Engdahl, Horace: *Den romantiska texten* (1986), kap. "Solens ämne" s. 11–35

Helén, Gunnar: "Sjuttonhundratalets naturbeskrivning", *Nysvenska studier 22* (1922), s. 99–128
Holmberg, Olle: *Den unge Leopold*, s. 122–161

Johannesson, Kurt: "Bellman och ceremonierna", *Tio forskare om Bellman*, red. Horace Endahl (1977), s. 96–111

- Lamm, Martin: *Upplysningstidens romantik. Den mystiskt sentimentala strömningen i svensk litteratur I* (1918 alt. nyutgåva), kap. Pietistsekterna och deras psalmdiktning, s. 71–100
- Mjöberg, Josua: "Leopolds Eglé och Anetté", i *Språk och stil* 1913, s. 109–123
- Ridderstad, Per S: "Vad är tillfällesdiktning?", *Personhistorisk tidskrift* 76:3 (1980), s. 25–41
- Sahlberg G: *Gustaf Fredrik Gyllenborg. Hans liv och diktning under frihetstiden* (1943) s. 270–277
- Stålmarck, Torkel, *Tankebyggarorden 1753–1762. Miljö- och genrestudier* (1986)

Kritik

- Bergklint, Olof: "Tal över skaldekonsten" [stencil]
- Kellgren, Johan Henric: Anmälan av Leopolds "Ode vid Kronprinsens födelse 1778", *Samlade skrifter I*, s. 15–45
- Leopold, Carl Gustaf af: "Försvar av Ode vid Kronprinsens födelse", *Samlade skrifter I*, s. 172–197
- Ristell, Adolf Fredrik: "Skaldekonsten", *Vitterhets- och granskningsjournal*, december 1778 [stencil]
- Thorild, Thomas: "Grefvinnan Spastaras Död: Skaldstycke af Herr Lidner" (rec. i *Stockholm-Posten* 12–13 december 1783), *Samlade skrifter I*, s. 492–499

Studenterna rekommenderas att orientera sig i 1700-talets kulturmiljö med hjälp av exempelvis:

- Gjörwell, Carl Christoffer: *Bibliotekariens C.C. Gjörwells familjebref*, Svenska memoarer och brev II (1901) [några brev]
- Thorild, Thomas: Brev till Heurlin 28 maj [1782], *Samlade skrifter VI*, s. 83–88
- Bellman, Carl Michael: "Självbiografi", i Svalan/Bonniers urvalsvolym
- Hamilton, Adolf Ludvig, *Anekdoter till svenska historien under Gustaf III:s regering*, Svenska memoarer och brev IV (1901) [urval]
- Linné, Carl von: *Egenhändig anteckningar om sig sjelf*, s. 18–23 [stencil]
- Linné, Carl von: *Nemesis Divina*, red. Malmeström & E. Fredbärj, T. (1968)
- Oxenstierna, Johan Gabriel: *Dagboksanteckningar 1769–1771*, skrifter utg. av Svenska litteratursällskapet 2, red. Stjernström [urval]
- Swedenborg, Emanuel: "De caelo ejus mirabilis et de inferno", *Religiösa skrifter i urval*, red. Martin Lamm, s. 89–120 [stencil]

900503 / BL, MR, GS